

M. A. CASTRÉNIN SEURAN TOIMINTAKERTOMUS 2023

YLEISTÄ

M. A. Castrénin seura luo yhteyksiä ja edistää vuorovaikutusta suomalaisten ja suomalais-ugrilaisia (uralilaisia) kieliä puhuvien kansojen kanssa, tekee tunnetuksi näiden kansojen kulttuuria Suomessa ja muualla maailmassa sekä tukee niiden kulttuuripyrkimyksiä ja oman kielen käyttöä ja kehittämistä nykyaikaisen viestinnän välineeksi.

Seuran toimisto sijaitsee Suomen Tiedeseuralta vuokratussa toimitilassa osoitteessa Pohjoinen Makasiinikatu 7 A 2, 00130 Helsinki.

M. A. Castrénin seura delegoi opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) *Suomalais-ugrilainen kansainvälinen kulttuuriyhteistyö* -hakumenettelyn suomalaisille toimijoille vuodeksi 2023 suunnattuja projektikohtaisia valtionavustuksia (liite 1).

Kertomusvuonna seura keskittyi perustoimintaansa ja aloitti strategian 2024–2028 suunnittelemisen järjestämällä avoimen kyselyn seuran toiminnasta jäsenistölle ja yhteistyökumppaneille.

HALLITUS JA TOIMIHENKILÖT

M. A. Castrénin seuran hallitukseen ovat kuuluneet seuraavat jäsenet: kirjailija **Olli Heikkonen**, intendentti **Anna-Mari Immonen** (Museovirasto), äidinkielenopettaja **Minna Inovaara**, MuT **Maari Kallberg** (pj.), väitöskirjatutkija **Tomi Koivunen** (Turun yliopisto), professori **Mika Lavento** (Helsingin yliopisto, 17.4.2023 saakka), viestintäjohtaja **Kati Mikkola** (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura), toimittaja **Kirsikka Moring**, FT **Merja Salo** (Helsingin yliopisto, vpj.) ja arkeologi **Pirjo Uino** (17.4.2023 lähtien). Hallitus on kokoontunut kahdeksan kertaa, ja sen jäsenille on maksettu kokouspalkkiona 35 € ja puheenjohtajalle 100 € kokoukselta.

Seuran palveluksessa on ollut toiminnanjohtaja, FM **Marja Lappalainen**, joka on toiminut myös hallituksen sihteerinä. Helsingin yliopiston korkeakouluharjoittelijoina olivat maisteriopiskelija **Iida Falck** (3 kk) ja HuK **Tuuli Savela** (2 kk 1 vk) tehtäväkenttänään pääasiassa arkisto ja kirjasto. Vapaaehtois- ja talkootyö oli edelleen tarpeen seuran monipuolisen toimialan hoitamiseen.

Seuran taloutta on hoitanut kirjanpitäjä KLT **Leena Kähkönen** (Tilitoimisto Leena Kähkönen Oy). Varsinaisina toiminnantarkastajina ovat toimineet KTM **Manu-Pekka Laakso** ja valt. tri **Laura Solanko** varahenkilöinä FM **Anneli Ojala** ja tietokirjailija **Heikki Saure**.

M. A. CASTRÉNIN SEURA JA SUOMALAIS-UGRILAINEN TULEVAISUUS – STRATEGIA 2019–2023

M. A. Castrénin seuran strategiassa määritellään asiat, jotka ovat seuralle tärkeitä, selkeyttävät toimintaa sekä tukevat sen työtä kohdealueiden, jäsenistön ja suuren yleisön tarpeisiin. Toimintasuunnitelmassa esitetyt konkreettiset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin ja tukeneet siten seuran strategiaa. M. A. Castrénin seuran tavoitteena on jatkaa työtään moniosaavana, keskeisenä ja ripeänä toimijana sekä haluttuna yhteistyökumppanina suomalais-ugrilaisessa maailmassa.

Syksyllä järjestetyn strategiakyselyn tulokset otetaan huomioon suunniteltaessa tulevaa strategiaa 2024–2028.

JÄSENET

Seurassa oli vuoden lopussa 298 jäsentä, joista yhteisöjäseniä 10, ainaisjäseniä 104 ja ulkomaisia jäseniä 94. Jäsenmaksut olivat varsinaisilta jäseniltä 20 €, opiskelijoilta 10 €, yhteisöjäseniltä 100 €, ainaisjäseniltä 200 € ja ainaisyhteisöjäseniltä 1.000 €.

Jäsenmäärä on edelleen pienentynyt. Laskusuunta ei koske ainoastaan kansalaisjärjestöjä ja ystävyysseuroja vaan muitakin yhteiskunnan toimintakenttiä – kiinnostusta ja tukea osoitetaan mieluummin sosiaalisessa mediassa kuin jäsenmaksujen kautta. Jäsenmäärän ja jäsenmaksutulojen väheneminen vaikuttaa seuran talouteen, jota varten joudutaan hankkimaan valtionavustuksen edellyttämää omavastuusuutta.

SUOMALAIS-UGRILAINEN KANSAINVÄLINEN KULTTUURIYHTEISTYÖ

Seura sai toiminta-avustuksensa, joka sisälsi sekä toiminta- että delegeoitavat avustukset, OKM:n hakumenettelystä *Suomalais-ugrilainen kansainvälinen kulttuuriyhteistyö*. Suomalaisille toimijoille delegoidut avustukset ovat käsittäneet kieleen, kulttuuriin ja kansalaisjärjestötoimintaan liittyviä ruohonjuuritason projekteja (liite).

M. A. Castrénin seura joutui edelleen mukauttamaan toimintaansa vuonna 2022 Venäjän Ukrainaan aloittaman hyökkäyssodan takia. Yhteistyöhankkeet Venäjälle olivat edelleen keskeytyksissä.

Seuran järjestämät tapahtumat olivat osa Unescon alkuperäiskansojen kielten kansainvälistä vuosikymmentä 2022–2032.

SUKUKANSAPÄIVÄT

M. A. Castrénin seuran sukukansapäivän tapahtuma *Suomalais-ugrilaiset käännöskirjallisuudessa* järjestettiin 25.10. ravintola Villi-Wäinössä Helsingissä. Paneelikeskustelu käytiin aiheesta *Kirjailija, kääntäjä ja lukija kohtaavat*. Sen moderaattorina toimi kirjailija **Olli Heikkonen** ja panelistipareina olivat kirjailija **Kai Aareleid** (Viro) ja kirjailija, Suomen kirjailijaliiton pj. **Ville Hytönen**, unkarilaisen nykykirjallisuuden asiantuntijat ja kääntäjät **Anna Tarvainen** ja **Minnamari Sinisalo** sekä udmurttilainen kirjailija **Nadi Mush** (Viro) ja kääntäjä **Esa-Jussi Salminen**. Musiikkia esittivät **Anna Morottaja & Tallari**. Tapahtuma järjestettiin yhteistyössä Suomalaisen Kirjallisuuden Seura / Kirjallisuuden vientikeskus FILIn, Suomen Kirjailijaliiton, Suomi-Unkari seuran ja Tuglas-seuran kanssa.

Seura kutsui koolle sukukansajärjestöjä ja koordinoi Suomessa lokakuussa pidettävien sukukansapäivien tapahtumia kokoamalla ne yhteistä FB-tapahtumaa varten. Tapahtumia ja tapahtumakokonaisuuksia järjestettiin kahdeksalla paikkakunnalla yhteensä 42.

Sukukansapäiviä olivat järjestämässä edellä mainittujen lisäksi mm. Karjalan Liitto, Karjalan Sivistysseura, Museovirasto, Unkarin kulttuurikeskus, Suomalais-Ugrilainen Seura, Sukukansojen ystävät ja Suomi–Venäjä-seura paikallisosastoineen.

KULTTUURIMATKA SUOMALAIS-UGRILAISEEN VIROON

M. A. Castrénin seura on järjestänyt jäsenilleen useita kulttuurimatkoja suomalais-ugrilaisten pariin, ensimmäisen historiallisen matkan jo vuonna 1991 Marin tasavaltaan. 16.–21.6. matkattiin eteläisessä naapurimaassa, tutustuttiin paitsi virolaiseen Viroon myös suomalais-ugrilaiseen Viroon, kuultiin kiinnostavia tarinoita ja koettiin vaikuttavia kulttuurielämyksiä. Matkanjohtajana ja asiantuntijaoppaana toimi tietokirjailija **Tapio Mäkeläinen**. Matka kulki Tallinnasta Iisakun kautta Tarttoon, Võruun, Setomaalle, Mulgiin ja Viljandiin.

SUOMALAIS-UGRILAINEN KULTTUURIARKISTO

M. A. Castrénin seura ryhtyi kartoittamaan seuraan saatua materiaalia tarkoituksena selvittää, voisiko sitä sijoittaa jo olemassaoleviin arkistoihin tai voisiko sen pohjalta perustaa erityisen suomalais-ugrilaisen kulttuuriarkiston. Vastaavia arkistoja ovat mm. Giellagas-instituutin Saamelainen kulttuuriarkisto ja Juminkeon arkisto, johon on talletettu karjalaista ja muiden lähisukukansojen aineistoa.

Seuran esinekokoelmien luettelointi on aloitettu. AV-materiaaleista VHS-kasettien ja c-kasettien digitalisointi saadaan päätökseen vuonna 2024. DVD-levykkeet ja historialliset diakuvat on luetteloitu.

M. A. Castrénin seuraan on saatu vuosien mittaan useita jäämistöjä ja lahjoituksia. Kirjailija ja kääntäjä **Valeri Alikovin** ja toimittaja **Asta Heickellin** jäämistöt on järjestelty ja osittain luetteloitu. Kuvataiteilija **Helena Rytkösen** jäämistö luettelointiin ja luovutettiin hänen synnyinkaupunkinsa Iisalmen yksityishenkilöiden arkistoon. Jäsen **Pirjetta Kinnusen** lahjoittama taulu-, valokuva-, kirja- ja esinekokoelma luettelointiin odottamaan jatkokäsittelyä.

MUITA TAPAHTUMIA

Marja Lappalainen esitelmöi seuran toiminnasta ja M. A. Castrénista 17.1. Helsingin vanhustyöryhdyksessä ja Kalevalatalosäätiön vuosikokouksessa 15.3.

M. A. Castrénin seuran tupaantuliaiset ja avoimet ovet pidettiin 25.1. uudessa osoitteessa Kasarmitorin reunalla.

Vuosikokous pidettiin 17.4. Rikhardinkadun kirjastossa. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat. Vuosikokouksen jälkeen kuultiin Fenno-Ugria Säätiön neuvonantajan **Jaak Prozesin** (Viro) katsaus Venäjän vuoden 2021 väestölaskennan tuloksiin uralilaisten kansojen osalta.

Helsingin **Taiteiden yönä** 17.8. pidettiin kirjailija **Jouni Tossavaisen** kirjan *Venäjän metsästäjät* julkaisuutilaisuus seuran toimistolla.

Suomalais-ugrilainen kirjallisuuskongressi peruuntui ensin vuonna 2021 pandemian ja sitten vuonna 2022 Venäjän aloittaman hyökkäyssodan vuoksi. Unkarissa pidettiin 14.–17.9. unkarilaisten, virolaisten ja suomalaisten edustajien voimin työpalaveri *Kuinka eteenpäin, Suomalais-ugrilaisten kansojen kirjallisuuksien seura*. Suomesta kutsuttuina olivat kirjailija **Olli Heikkonen**, toiminnanjohtaja **Marja Lappalainen** sekä kääntäjät **Jukka Mallinen** ja **Esa-Jussi Salminen**.

M. A. Castrénin seuran marilaisia kansanpukuja oli esillä 23.9. Jyväskylässä kansallispuvun juhlapäivän tapahtumassa. FT **Ildikó Lehtinen** esitteli pukuja ja kertoi niiden merkityksestä tämän päivän marilaisessa yhteiskunnassa.

YHTEISTYÖTÄ JA MUITA KONTAKTEJA

Hallituksen jäsen **Kirsikka Moring** osallistui seuran edustamana Pirkanmaan elokuvakeskuksen ja Elävän kuvan keskus ELKEN koordinoimaan *Markku Lehmuskallio 85 vuotta* -juhlatoimikuntaan.

Seura ryhtyi valmistelemaan yhteistyötä Helsingin yliopiston **Kielipankki-hankkeen** kanssa tarkoituksena suomalais-ugrilaisen kielimateriaalin saaminen yleiseen käyttöön. Pilottiprojektiksi on suunniteltu Suomi-tietokirjasarjan kieliversioita.

M. A. Castrénin seura on osallistunut useiden työryhmien ja toimikuntien työskentelyyn. Seura on osallistunut erilaisiin verkostoitumis- ja koulutustilaisuuksiin. Seura on toiminut asiantuntijana ja kontaktien välittäjänä suunniteltaessa suomalais-ugrilaisiin kansoihin liittyviä tapahtumia ja muita hankkeita.

Kotimaisten lähiseurojen, museoiden, kirjastojen, tutkimuskeskusten ja yliopistojen kanssa on toimittu niin ikään tiiviissä yhteistyössä. Yhteistyökumppanien määrä on kasvanut vuosi vuodelta etenkin sukukansapäivätapahtumien levittäytyessä ympäri Suomea.

Kolmikantayhteistyö Suomessa ja ulkomailla toimivien Viro- ja Unkari-järjestöjen kanssa on kasvanut entisestään ja jatkunut tuloksekkaana yhteyksien Venäjän suomalais-ugrilaisiin kansoihin ollessa keskeytyksissä. Myös yhteyksiä muihin kansainvälisiin suomalais-ugrilaisiin tahoihin pyritään pitämään yllä.

Etäyhteyksiä on pandemian hellitettyä edelleen hyödynnetty etenkin sellaisissa tapahtumissa ja kokoontumisissa, jossa ne ovat erityisen toimivia ja tuloksellisia ratkaisuja.

TIEDOTUS

Vuoden aikana on ilmestynyt neljä jäsentiedotetta. Seuran kotisivut (www.macastr.fi) ja sähköpostitiedotuslista ovat välittäneet tietoa suomalais-ugrilaisen maailman ajankohtaisista uutisista ja tapahtumista. Tietopakettien uugri.net päivittäminen ja kääntäminen englannin kielelle aloitettiin. Aktiiviseksi tiedotuskanavaksi ja kansainväliseksi kohtaamispaikaksi on muodostunut seuran Facebook-sivu. Loppuvuodesta perustettiin seuran Instagram-sivu, joka saavutti uutta yleisöä joulukuussa lanseeratun *Suomalais-ugrilaisen joulukalenterin* myötä. Jäsenpalautteen mukaan aktiivisen tiedotuksen merkitys on vain korostunut ensin pandemian ja sitten Venäjän hyökkäyssodan aikana.

Seura lainaa kiertonäyttelyitä ja muuta materiaalia sekä kouluille, yliopistoihin että yksityisille henkilöille. Seuralla on ollut ainutlaatuinen mahdollisuus saada kirjakokoelmiinsa myöntämänsä julkaisutuen ansiosta suomalais-ugrilaisilla kielillä julkaistua kirjallisuutta, jollaista ei muualla Suomen kirjastoissa ole. Kertomusvuonna seuran kirjasto järjestettiin ja sen luettelo päivitettiin. Laaja audiovisuaalinen aineisto on myös lähes kokonaan lainattavissa.

Toimisto on palvellut jäsenistöä, viranomaisia, tiedotusvälineitä, kouluja ym. tahoja materiaalinhankinnassa, vierailujen järjestämisessä ja tiedonvälityksessä sekä antanut asiantuntijalausuntoja uralilaisiin kansoihin liittyvissä kysymyksissä.

TALOUS

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi seuralle 180.000 €:n avustuksen, josta 134.000 € toiminta-avustusta, ja 46.000 € projektiavustusta delegoitavaksi suomalaisille toimijoille.

Jäsenmaksujen tuotto oli 3.125 €.

Tarkemmat tiedot ovat esillä tuloslaskelmassa ja taseessa.

M. A. Castrénin seura lukuina

Asiakaspalvelukontaktit Suomessa

Vierailut toimistolla		162 hlöä
Omat tapahtumat ja tilaisuudet	4 kpl	170 hlöä
Yhteensä	4 kpl	332 hlöä

Hankkeiden lukumäärä

Delegoidut hankkeet Suomessa	7 kpl	
Yhteensä	7 kpl	Toteutuneet 7 kpl

Tiedotustoiminta

Jäsentiedotteet	4
Päivittäisen uutiskirjeen tilaajat	175
Facebook-seuraajat	1.005
Instagram-seuraajat	57

Toiminnallinen tehokkuus

Valtionavustukset	
- toiminta-avustus	134.000 €
- delegoidut avustukset Suomessa	46.000 €
Muu rahoitus	
- jäsenmaksut	3.125 €
- osinkotuotot	5.299 €
Yhteensä	188.424 €

Henkilöstö

Henkilötyövuodet, htv	1,5
Henkilöstömenot, €	72.502 €
Sairauspoissaolot, pv/ht	0/0
Henkilöstökoulutus, kpl/ €	5/0

SUOMALAIS-UGRILAINEN KANSAINVÄLINEN KULTTUURIYHTEISTYÖ
SUOMALAISILLE TOIMIJOILLE DELEGOIDUT AVUSTUKSET 2023

Myönnetty avustus 46.000 €

Maailman musiikin keskus: Nuortijärven siidan leu'ddit 1994 – teoksen julkaisuhanke. 9.000 €

Nouse Inkeri: Muistojen ankkurit – inkeriläisten karkotustiet kulkeneet tavarat kertovat, 4.000 €

pihla folk: Terveh Viro! - kansainvälisen yhteistyön aloittaminen, 6.000 €

Pohjanmaa-Karjala: Karjalainen kulttuuriviikko ja karjalan kielen seminaari Pielavedellä 2023, 9.500 €

Saura Booking Company: Ajastaika – itämerensuomalainen ja saamelainen konserttisarja 2023, 8.000 €

Suomi-Unkari Seura: Unkarilaista musiikkia kuntiin, 4.500 €

Suomi-Venäjä Seura: Suomalais-ugrilaisten kansojen esiintyjiä Sugrifesteille lokakuussa 2023, 5.000 €